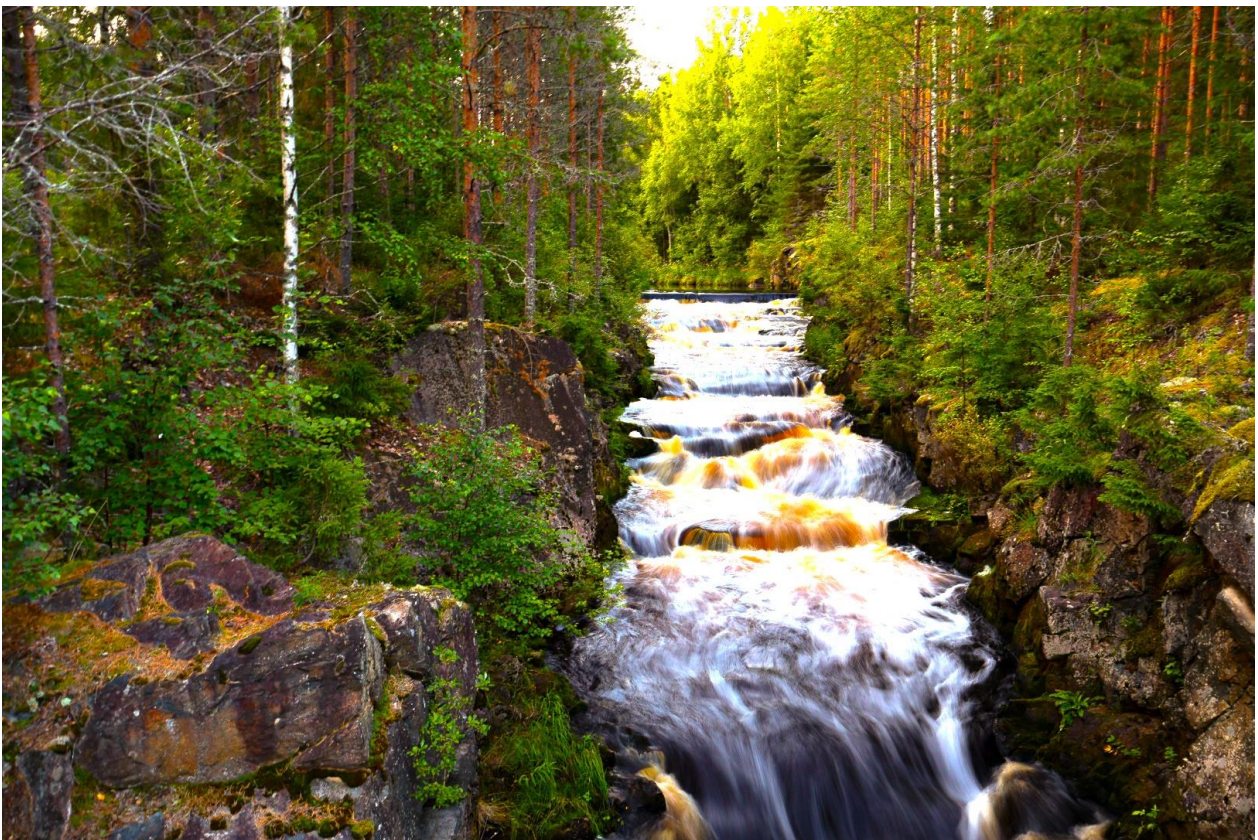

HAAPAJÄRVEN KAUPUNKI
Tarkastuslautakunta

ARVIOINTIKERTOMUS
VUODELTA 2023

Sisällysluettelo

Puheenjohtajan katsaus

Tarkastuslautakunta

- **Kaupungin oman ulkoisen valvonnan ja sisäisen valvonnan järjestäminen**
- **Tarkastuslautakunnan toiminta**

Talous

- **Toimintakertomus**
- **Kunnan taloudellinen asema ja sen kehittyminen**

Tarkastuslautakunnan arvio vuoden 2023 talousarvioon asetettujen tavoitteiden toteutumisesta

Tasapainottamisohjelma/arviointimenettely

Tuloslaskelma

Rahoitusosa

Konsernitarkastelu

- **Hallintopalvelut**

Henkilöstötilinpäätös

Selänpalvelut/Ympäristöpalvelut

- **Sivistystoimi**

- **Tekniset palvelut**

- **Investoinnit**

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Haapajärven kaupunginvaltuustolle

Puheenjohtajan katsaus

Haapajärven kaupungin tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2023

Haapajärven kaupungin talousarvio vuodelle 2023 oli 442 751 € ylijäämäinen. Valtio antoi kaupungille talousarviossa ennakoiomatonta harkinnanvaraista avustusta 535 000 € ja verotulot ylittyivät noin 500 000 euroa ennakoidusta. Arviointiohjelman mukaiset v. 2023 suunnitellut toimenpiteet toteutettiin, jossa arvioidut säästöt olivat n. 450 000 €. Em. seikoista huolimatta kaupungin talous jäi tappiolliseksi 23 254,92 € ja talouden kumulatiivinen alijäämä kasvoi 6 022 840,08 €:oon.

Voimakkaiden investointien takia myös kaupungin lainamäärä kasvoi 13,9 milj.€. Kaupungin kokonaislainakanta vuoden 2023 lopussa on 56,8 milj.€. Tämä aiheuttaa suuren riskin kaupungin taloudelle, mikäli korot nousevat.

Haapajärven kaupunki on saanut vuosina 2020 - 2023 valtion harkinnanvaraista avustusta yhteensä 2 755 000 €. Arviointimenettelyn toimenpiteet on toteutettu. Kunnallisverotulot ovat toteutuneet suunnitellusti. Vuosien 2021 - 2023 kaupungin tilinpäätökset ovat kuitenkin yhteensä 2 978 937 € tappiolliset. Arviointiohjelmaan vuodelle 2025 suunnitellut 1 200 000 €:n kiinteistöverotulojen lisäys ei tule toteutumaan. Kaupungin talous on suurissa vaikeuksissa ja arviointiohjelman mukainen kuntajakoselvitys on suuri uhka tulevaisuudessa. Ainut keino selvittää tästä on kaupungin menojen voimakas karsiminen nopeasti.

Pienenä valonpilkahduksena synkkien talouspilvien takaa näen kuitenkin sen, että Pajuperän tuulivoimapuisto ehti valmistua ja kiinteistöverotulot lisääntyvät tältä osin suunnitellusti. Kaupungin taloudellinen tulos v. 2023 on kuitenkin paljon parempi kuin kahtena edellisellä vuotena. Lisäksi kaupunki on aloittanut v. 2024 yt-neuvottelut, joilla pyritään saamaan merkittäviä säästöjä nopeasti.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on edennyt hyvin. Hyte kerroin on parantunut ja sitä myötä myös valtionosuudet kasvavat.

Asukasmäärän väheneminen (132 henkilöä/1,97 % väestöstä) on ollut nopeinta koko 2000 luvulla ja on yksi kaupunkimme suurimmista ongelmista.

Tarkastuslautakunta kehottaa kaupunkia kiinnittämään erityisesti huomiota seuraaviin asioihin:

- henkilöstöhallinto ja siinä ilmenevien ongelmatilanteiden käsittely
- etätyökäytäntöjen tarkka harkinta
- suullisten lupauksen antaminen (vrt. Autiorannan kävelysilta). Lupauksiin tulisi aina tehdä kirjallinen päätös kustannuksineen (virkamies/hallintokunta)
- vanhojen sopimusten tai käytänteiden tarkistaminen ajan tasalle (esim. kaupungin kalustossa olevan moottorikelkan käyttö, Someron majan sähkö yms.)

Vaikka isot investoinnit aiheuttavat voimakkaan lisävelkaantumisen, ovat tehdyt ja meneillään olevat investoinnit kuntalaisten hyvinvoinnin ja palvelujen tuottamisen kannalta välttämättömiä.

Vihreä siirtymä tuonee Haapajärvelle uusia investointeja mm. akkuvoimaloiden osalta. Lisäksi biohiilitehtaan rakentamispäätöstä odotellaan. Haapajärven kaupunki on tehnyt päätöksen biotermiinalin rakentamisesta. Tähän investointiin saatiin mittava Eu:n vihreän siirtymän tuki.

Vaikka talous on haastava, on usko tulevaisuuteen kuitenkin myönteinen. Haapajärvellä tehdään isoja investointeja. Näiden myötä uskon talouden tasapainottuvan, väestökadon tasaantuvan ja Haapajärven itsenäisyyden olevan turvattu.

Unto Kananen
Puheenjohtaja

1. Tarkastuslautakunta

Kaupungin oman ulkoisen valvonnan ja sisäisen valvonnan järjestäminen

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunnan on huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Jos kaupungin taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan on arvioitava myös talouden tasapainottamisen toteutumista.

Tarkastuslautakunnan arviointitehtävä on osa kunnan ulkoista tarkastusta, jonka toisen osan muodostaa tilintarkastajan suorittama tilintarkastus.

Valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Kunnanhallitus voi poiketa tarkastuslautakunnan esityksestä lautakuntaa koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi ja talousarvioksi kunnan hallintosäännön ja talousarvioesityksen yhteensovittamiseen liittyvästä perustellusta syystä.

Kuntalain 125 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on hankittava tilintarkastuskertomuksessa tehdystä muistutuksesta asianomaisen selitys sekä kaupunginhallituksen lausunto.

Tarkastuslautakuntaan kuuluvat puheenjohtajana Unto Kananen, varapuheenjohtajana Kauko Nybacka sekä jäsenenä Marja Kantola, Hilkka Soranta, Iiris Tilvis ja Manne Niskanen.

Tarkastuslautakunnan esittelijänä on toiminut puheenjohtaja Unto Kananen. Lautakunnan valmistelijana ja teknisenä sihteerinä on toiminut toimistosihteerinä Seija Ainassaari.

Hallinnon ja talouden tilintarkastajana on toiminut BDO Audiator Oy. Päävastuullinen tilintarkastaja on JHT, KHT Tiina Mikkonen-Brännkärr. Tilintarkastaja on antanut raportteja suorittamistaan tarkastuksista tarkastuslautakunnalle ja sekä kuntalain 125 §:n mukaisen tilintarkastuskertomuksen.

Lisäksi tilintarkastajan kirjalliset salaiset raportit (JulKL 24 1.mom.15 kohta) on toimitettu tiedoksi kaupunginjohtajalle ja talous- ja hallintojohtajalle.

Tarkastuslautakunnan toiminta

Lautakunta on kokoontunut vuoteen 2023 kohdistuvaa arviointia varten 14 kertaa. Työnsä lautakunta on toteuttanut etukäteen laaditun työohjelman/suunnitelman mukaisesti.

Lautakunta on tutustunut laaja-alaisesti kaupungin toimielinten toimintaan viranhaltijoiden esittelyjen, toimintaa ja taloutta koskevien raporttien ja toimielinten pöytäkirjojen avulla. Arviointi perustuu tarkastuslautakunnan saamiin tietoihin, kansalaispalautteeseen ja toimintakertomustietoihin.

Arviointikertomuksen laadintaprosessissa korostuu lautakunnan jäsenten rooli käsiteltävien asioiden ja niistä esitettävien arviointien osalta. Tällä on haluttu korostaa sitä, että vain lautakunnan jäsenet allekirjoittavat kertomuksen. Viranhaltijan vastuulla on lähinnä tarkastuslautakunnalle toimitettavien riittävien tietojen hankinta, joiden pohjalta lautakunta voi laatia arvionsa.

2. TALOUS

Toimintakertomus

Kuntalain 115 §:n mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa. Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista kunnan ja kuntakonsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, jotka eivät käy ilmi kunnan tai kuntakonsernin taseesta, tuloslaskelmasta tai rahoituslaskelmasta. Tällaisia asioita ovat ainakin arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

Kunnan taloudellinen asema ja sen kehittyminen

Haapajärven kaupungin tilinpäätös vuodelta 2023 on alijäämäinen 23 254,92 €. Talousarviossa oli ennakoitu ylijäämää 135 129 € ja talousarviomuutosten jälkeen alijäämää oli 343 581 €.

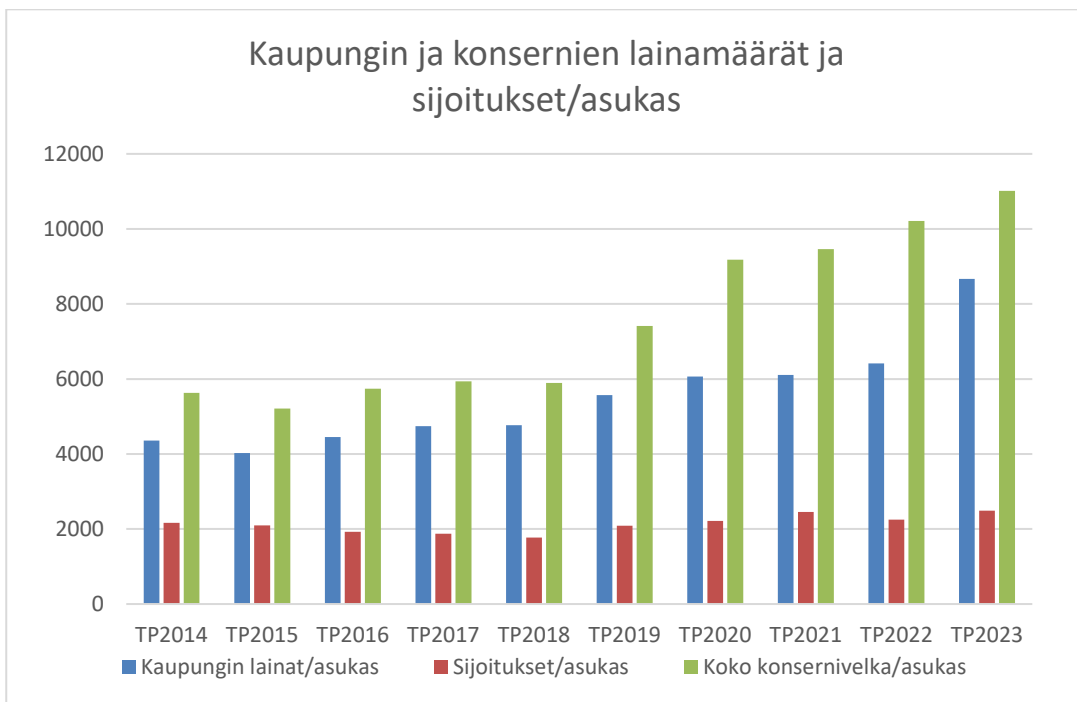
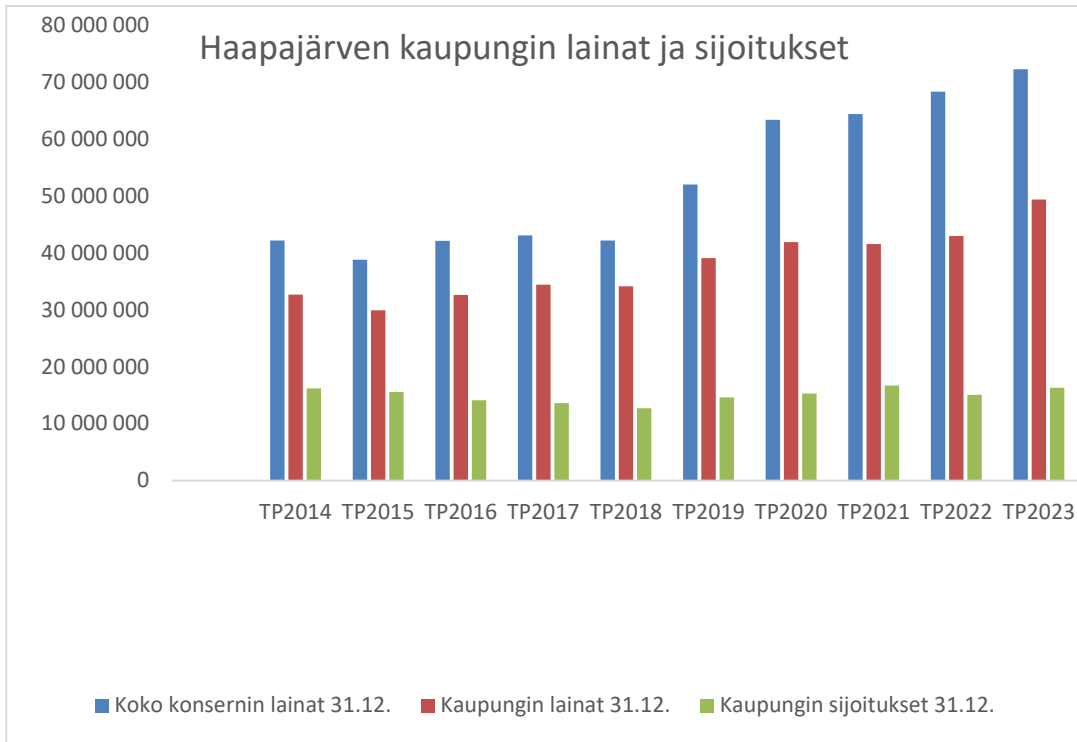
Muutetussa talousarviossa ennakoitua heikompaan tulokseen vaikuttivat mm. seuraavat seikat

- Sijoitusten huono kehitys, jolloin rahoitustuotot ja -kulut netto oli -191 432,47 €
- Pakollisen varauksen kasvaminen Jokipelastuksen mahdollisesta tulevasta varallaolojen korvauksesta 7 369,28 eurolla.
- Teknisen toimen käyttötalouden määrärahojen 117 697 euron ja sivistyksen toimialan käyttötalouden määrärahojen 418 833 euron ylitykset.

Kun huomioidaan se, että Haapajärven kaupunki sai 535 000 € harkinnan varaista valtionosuuden korotusta, sijoitusten arvonalautukset olivat 127 000 euroa suuremmat kuin edellisen vuoden alaskirjaukset ja verotuloja saatiin noin 500 000 euroa enemmän kuin alkuperäisessä talousarviossa arvioitiin, on käyttötalouden epätasapaino huomattava.

Haapajärven kaupungin lainakanta 31.12.2023 oli 56,8 milj. €. Lainamäärä kasvoi vuoden aikana n. 13,90 milj. €. Kaupungin lainaa asukasta kohti oli vuoden vaihteessa 8 666 €.

Konsernin lainakanta 31.12.2023 oli 72,189 milj. €. Koko konsernissa lainamäärä kasvoi vuoden aikana n. 3,897 milj. €. Konsernin lainat asukasta kohti vuoden vaihteessa oli 11 011 €.

Haapajärven kaupungin sijoitusten arvo 31.12.2020 oli 15 291 811 €, joka tuolloin oli asukasta kohti 2 176 €, 31.12.2021 arvo oli 16 680 472 €, joka on asukasta kohden 2 452 € ja 31.12.2022 arvo oli 15 065 268 €, joka on asukasta kohden 2 253 €. Sijoitusten arvo 31.12.2023 oli 16 290 964,03 €, joka on asukasta kohden 2 484,89 €.

Kun lainamäärästä asukasta kohti (8 666 €) vähennetään sijoitukset (2485 €) velkamääräksi asukasta kohden jää 6 181 €.

Tarkastuslautakunta pitää huolestuttavana kaupungin alenevaa omavaraisuusastetta. Omavaraisuusaste vuonna 2021 on ollut 29,8 %. Vuonna 2022 omavaraisuusaste on ollut 27,7 %. Viimevuonna omavaraisuusaste oli 22 %. Alle 50 %:n omavaraisuusaste tarkoittaa kuntataloudessa merkittävää velkarasitetta.

"Paistaa se aurinko vielä risukasaankin"

Sananlaskun merkitys tai kuvaus: Tämä sananlasku viittaa uskoon ja toivoon siitä, että huolimatta kuinka synkkiä tai vaikeita olosuhteet saattavat olla, jossain vaiheessa asiat kääntyvät parempaan suuntaan. Se muistuttaa, että elämässä on aina valoa ja toivoa, vaikka olisit kuinka syvällä "risukasassa".

Tarkastuslautakunnan arvio vuoden 2023 talousarvioon asetettujen tavoitteiden toteutumisesta

Talouden tasapainottaminen/arviointimenettely

Vuoden alussa oli kattamatonta alijäämää 6 022 840,08 €. Vuonna 2021 Valtiovarainministeriö asetti Haapajärven kaupungin kriisikunnaksi ja arviointimenettelyn yhteydessä hyväksyttiin toimenpideohjelma vuosille 2022–2026, jonka mukaisesti talousvaikutukset ovat yhteensä 3 590 000 €. Vaikka arviointiohjelman mukaiset toimenpiteet toteutettiin, kaupungin alijäämä kuitenkin kasvoi vuonna 2022 noin 0,7 milj € ja vuonna 2023 noin 23 000 €. Tarkastuslautakunta kehottaa kiinnittämään huomiota arviointiohjelman mukaisiin toimenpiteisiin sekä päätettyihin lisätoimiin tulevina vuosina, jotta laadittu toimenpideohjelma toteutuu suunnitellusti ja kaupungin talous saadaan tasapainoon kuntalain mukaisessa määräajassa.

Kaupungin talouden kuudesta kriteeristä täyttyi kolme kriisikunnan kriteeriä:

- Kunnan tase on alijäämäinen eikä sitä pystytä kattamaan neljässä vuodessa
- kahden edellisen tilinpäätöksen mukaan tuloveroprosentti on vähintään 2 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti
- konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

Kumulatiivista alijäämää taseessa 31.12.2023 oli 6 046 095 euroa ja 31.12.2022 oli 6 022 840,08 euroa.

Tuloslaskelma

Verotulojen kertymä v. 2023 oli 16 286 451,46 €. Käyttötalous netto v. 2023 oli 20 885 137,75 € mutta ne eivät ole vertailukelpoisia edellisen vuoden kanssa sote-kulujen siirryttyä vuoden 2023 alusta hyvinvointialueelle. Myös puhtaus- ja ruokapalvelut siirtyivät PPE Köökkiin vuoden 2023 alusta. Tilinpäätös ylittää alkuperäisen budjetin 836 388,75 € ja muutetun talousarvion 293 341,75 eurolla käyttötalouden osalta.

Terveen kunnallistalouden merkinä on, että vuosikate on vähintään poistojen suuruinen. Vuosikate vuonna 2023 oli 2 192 776,24 € (vuonna 2022 vuosikate 1 513 040,62 €) ja poistot ja arvonalentumiset yhteensä 2 301 497,20 € (vuonna 2022 poistot ja alentumiset yhteensä 2 310 012,87 €), joten vuosikate ei riitä poistoihin.

Arvopapereiden myyntivoittoa oli 195 738,09 € (vuonna 2022 myyntivoittoa 386 911,09 €) ja myyntitappiota 513 056,68 € (vuonna 2022 myyntitappioita 736 593,75 €).

Arvon alentumiset olivat 154 675,90 € (2022 vuonna arvonalentumiset 820 265,13 €) ja arvonalentumisten palautukset 947 780,09 € (vuonna 2022 arvonalentumisten palautukset 101 110,91 €).

Rahoitusosa

Vuoden 2023 nettoinvestoinnit olivat 10 934 775,54 € ja lainakanta kasvoi 8 398 821,24 €

Vuoden 2022 nettoinvestoinnit olivat 6 252 153 € ja lainakanta kasvoi 1 363 756 €

Vuoden 2021 nettoinvestoinnit olivat 2 376 696 € ja lainakanta pieneni 299 545 €.

Vuoden 2020 nettoinvestoinnit olivat 2 424 609 € ja lainakanta kasvoi 2 794 926 €.

Vuoden 2019 nettoinvestoinnit olivat 3 363 928 € ja lainakanta kasvoi 4 964 712 €.

Vuoden 2018 nettoinvestoinnit olivat 1 298 255 € ja lainakanta pieneni 270 588 €

Konsernitarkastelu

Haapajärvi-konserniin kuuluu yhteensä tytäryhteisöjä 6 ja osakkuusyhteisöjä 2 sekä 4 kuntayhtymää. Kaupunginjohtaja vastaa operatiivisesta johtamisesta ja seuraa omistajapolitiikan sekä konsernin tavoitteiden toteutumista.

Konsernien tavoitteena on konsernien koko velkamäärän pienentäminen. Yhtiöiden hallitusten valinnassa huomioidaan kuntalain 47 §:n määräys, jonka mukaan hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan tuntemus. Yhtiöiden keskinäistä yhteistyötä hallinnossa ja muissa toiminnoissa kehitetään.

Konsernien yhteisissä tavoitteissa velkamäärän pienentämisessä ei onnistuttu. Koko konsernin velkamäärä kasvoi n. 3,9 milj. €.

Kaupungin tytäryhteisöt:
Kiinteistö Oy Haapajärven Vuokratalot Oy
Haapajärven Lämpö Oy
Haapajärven Vesi Oy
Haapajärven Yrityspalvelut Oy
Haapajärven Keilahalli Oy
Asunto Oy Hpj Jukola

Kiinteistö Oy Haapajärven Vuokratalot

Kiinteistö Oy Haapajärven Vuokratalojen käyttöasteen tavoite oli yli 95 %, toteuma 95,6 %. Asukasvaihtuvuuden tavoite oli alle 33 %, toteuma 29 %.

Haapajärven Vuokratalot Oy:n osalta tavoitteet ja riskit ovat esitetty selkeästi kaupungin tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa. Tulos osoitti n. 41 000 euron voittoa.

Uudenlainen yhteisöllisen asumisen puutalokortteli on rakenteilla. Alue on viihtyisä ja kiinnostava. Alue on ensimmäinen ara-rahoitteinen pientalokortteli Suomessa. Kaivokatu 7:ään tehty remontti saatiin toteutettua hyvin ilman ara-rahoitusta.

Yhtiöiden hallitusten jäsenten valinnassa huomioidaan kuntalain 47 §:n määräys, että hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan tuntemus.

Haapajärven Lämpö Oy

Haapajärven Lämpö Oy:n energian myyntihinta on yksi halvimmista Suomessa. Lämmöntuotannossa biopolttoaineiden osuus oli 96,6 %.

- Vuonna 2023 Haapajärven Lämpö Oy otti käyttöön ensimmäisenä Suomessa ORC (Organic Rankine Cycle) -laitoksen, mikä tuottaa noin puolet lämpölaitoksen tarvitsemasta sähköstä.
- Tilikauden tappio vuonna 2023 oli 511 434,82 €.
- Haapajärven Lämpö Oy alaskirjasi SF Kaukolämpövoima Oy:lle annetut svop-sijoitukset yhteensä 507 864 €.
- Haapajärven Lämpö Oy teki historiansa ensimmäisen kaukojäähdytys sopimuksen Haapajärven uuteen terveyskeskukseen, jonka toimitus aloitettiin elokuussa.

Haapajärven Vesi Oy

Haapajärven Vesi Oy:n toimitusjohtajana aloitti Mikko Vainio. Vuotovesien määrä jätevesijärjestelmään on suuri, mikä olennaisesti vaikutti yhtiön tulokseen. Haapajärven Vesi Oy:n tulos oli 184 437,81 tappiollinen.

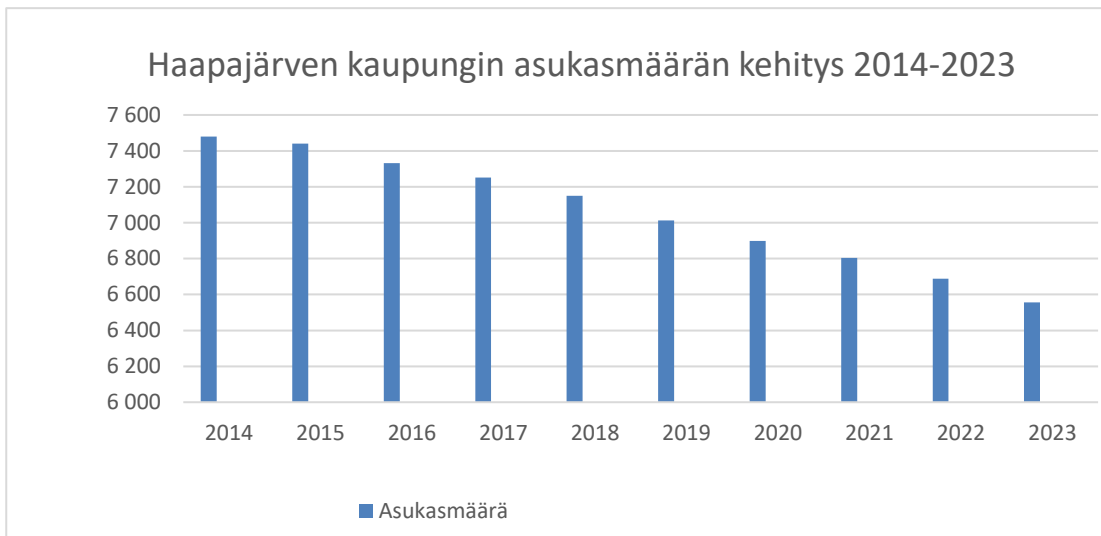
Tarkastuslautakunta toivoo Haapajärven Vesi Oy selkeitä ja mitattavia tavoitteita ja miten ne ovat toteutuneet sekä tietoa tulevista investointitarpeista.

Haapajärven Yrityspalvelut Oy

Yrityspalveluiden toiminnallinen tavoite on tarjota yrityksille toimitiloja sekä auttaa yrityksiä toiminnan eri vaiheissa, esim. hankerahoitusten hakemisessa. Tarkastuslautakunta haluaa selkeitä mittareita toiminnan tehokkuudesta sekä seuranta niiden toteutumisesta.

Asukasmäärä vv. 2014 – 2023

Asukasmäärän väheneminen on ollut vuonna 2023 kaikkein voimakkainta viimeisen kymmenen vuoden tarkastelujaksolla. Asukasmäärä on vähentynyt 1,97 % (132 henkilöä)
Tarkastuslautakunta on erittäin huolestunut Haapajärven kaupungin asukasmäärän vähenemisestä.
Pitovoiman säilyttäminen on yksi kaupungin tärkeimmistä tehtävistä. Myös väestön vetovoiman lisääminen on tärkeää.

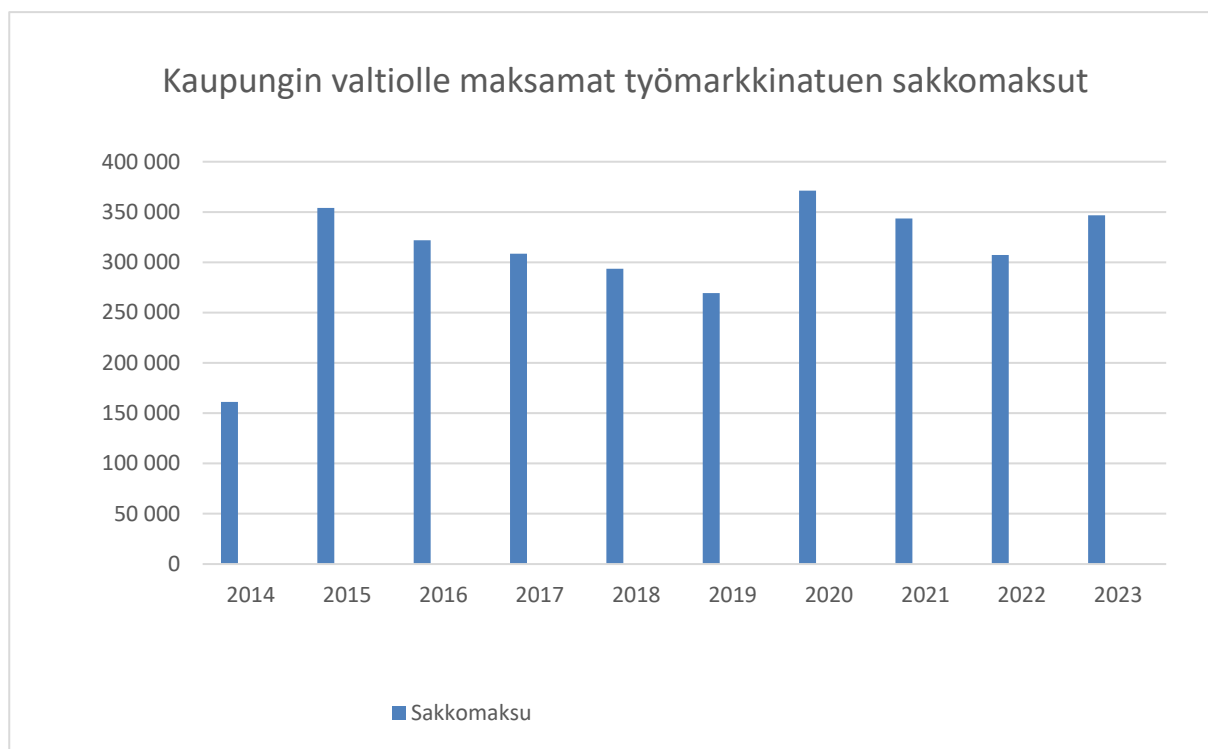
Haapajärven kaupungin asukasmäärä vv. 2014 - 2023

2014	7 479
2015	7 440
2016	7 331
2017	7 251
2018	7 149
2019	7 012
2020	6 899
2021	6 803
2022	6 688
2023	6 556

Hallintopalvelut

HAAPAJÄRVEN KAUPUNGIN VALTIOLLE MAKSAMAT TYÖMARKKINATUEN SAKKOMAKSUT

Työmarkkinatuen korvaukset eli ns. sakkomaksut valtiolle nousivat edellisestä vuodesta ollen lähes korkeimmalla tasolla 10 vuoden tarkastelujaksolla. Sakkomaksuja vuonna 2023 jouduttiin maksamaan 346 789 €. Tulevan lakimuutoksen myötä on varauduttava sakkomaksujen nousuun.

Sakkomaksu

2014	161 077 €
2015	354 013 €
2016	321 858 €
2017	308 443 €
2018	293 474 €
2019	269 414 €
2020	371 394 €
2021	343 512 €
2022	307 398 €
2023	346 789 €

Henkilöstötilinpäätös

Kaupunginpalveluksessa oli vakinaista henkilökuntaa 198 ja henkilötyövuodet yhteensä 311,47. Vuonna 2022 henkilötyövuosia oli 360,08.

Vakinaisen henkilökunnan sairaslomien määrä kasvoi keskimäärin 26 %:lla/henkilö verrattuna edelliseen vuoteen. Kaupungin henkilöstöstä on yli 50-vuotiaita lähes puolet.

Tarkastuslautakunnan tietoon on tullut kommentteja etätyöpäivien lisäämistoiveista ammattitaitoisen henkilöstön saamiseksi sekä etätyöpäivien rajoittamisesta, jotta kuntalaiset saisivat henkilökohtaista palvelua. Lautakunnan mielestä henkilökohtaisen tapaamisen tarpeet pitäisi ottaa tarkasti huomioon etätyökäytäntöjä laadittaessa.

Henkilöstöhallinnossa ongelmatapausten käsittelyssä on ollut horjuvuutta. Ongelmatapausten sattuessa tulee olla selkeät ja yksiselitteiset menettelytavat, joista tieto pitäisi automaattisesti kulkea aina työryhmälle, johon voisi kuulua esimerkiksi kaupunginjohtaja, talous- ja hallintojohtaja sekä kaupunginhallituksen puheenjohtaja. Tällä menettelyllä voitaisiin välttyä mahdollisilta esihenkilöiden virhearvioilta tai "hyvä veli" - ongelmilta ja ongelmatapaukset voitaisiin käsitellä objektiivisemmin.

Ympäristöpalvelut

Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen toiminta päättyi 30.9.2023.

Lokakuun alusta lukien talous- ja henkilöstöhallinnon sekä ympäristö- ja rakennusvalvonnan palvelut on järjestetty kaupungin omana toimintana. Haapajärven kaupunki toimii myös isäntäkuntana Kärämäen ja Reisjärven kunnille.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan lakisääteistä toimintaa ja sen tavoitteena on lisätä kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä, ehkäistä sairauksia ja syrjäytymistä sekä vahvistaa osallisuutta.

Vuoden 2023 alusta tuli voimaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa eli Hyte kerroin. Haapajärven kaupungin Hyte kerroin oli 59 vuonna 2023, millä saatiin valtiosuutta 16,7 € asukasta kohden (v. 2022 valtiosuus oli 16,1 €).

Kuntien Hyte kerroin määräytyy prosessi-indikaattorien = kunnan toiminta asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi (liikunta, kuntajohto, peruskoulut ja kulttuuri) ja tulosindikaattorien = kunnan väestön terveys ja hyvinvointi (ylipaino, koettu terveys, koulupudokkaat, työkyvyttömyyseläke, kaatumishoitojaksot ja toimeentulotuki) perusteella.

Tarkastuslautakunta toteaa, että hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on lähtenyt kehittymään positiivisesti Haapajärven kaupungissa.

Perusteina ko. johtopäätökseen ovat mm:

- Haapajärven kaupungilla on voimassa oleva hyvinvointisuunnitelma vuosille 2021 - 2025.
- Hyvinvointisuunnitelman laadinnassa on otettu hyvin huomioon kaupunkistrategia.
- Hyvinvointisuunnitelmasta on tehty selkeä ja hyvä raportti v. 2023, minkä valtuusto käsitteli kokouksessaan 29.4.2024. Raportissa on esitetty selkeästi tavoitteet, toimenpiteet ja vastuutahot sekä resurssit.

- Loppuvuodesta 2023 laadittuun kaupungin v. 2024 talousarvioon on jokaiselle vastuualueelle asetettu myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet ja niitä kuvaavat mittarit.
- Kaupunki on palkannut työ- ja hyvinvointikoordinaattorin v. 2023.
- Kaupunkimme HYTE kerroin on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna. HYTE kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan.
- Haapajärvellä on otettu käyttöön Kaikukortti, joka mahdollistaa kulttuuri- ja liikuntapalveluiden käytön taloudellisesti vaikeassa asemassa oleville.
- Vuonna 2023 otettiin käyttöön hyvinvoinnin kuntakortti, josta löytyvät indikaattoreiden kuntakohtaiset tulokset verrattuna Pohjois-Pohjanmaan keskiarvoon.
- Haapajärvellä vuonna 2023 ollaan TEAviisarin (viisari tuo esille kunnan toimintaa kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi) osoittaman terveydenedistämisen aktiivisuuden keskiarvossa lähellä maan keskitasoa. Koko maata paremmalla tasolla ollaan perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja kulttuurin osalta. Kehitettävää löytyy kuntajohdon ja liikunnan osalta.

Tarkastuslautakunta pitää erittäin tärkeänä, että HYTE työn edistämiseksi ja kuntalaisten aktivoimiseksi tiedotukseen kannattaa kiinnittää erityistä huomiota. Vanhempi väestö turvautuu kuntatiedotteeseen mutta somekanavat ovat myös tärkeä tiedostusväline. Tiedotus kaupungin ajankohtaisista asioista on lisääntynyt eri some alustoilla, mikä on erittäin hyvä asia. Tarkastuslautakunta kehottaa edelleen lisäämään somekanavien käyttöä tiedotuksessa. Maaselkä ekstra lehdessä julkaistava kaupungin kuukausitiedote on hyvä parannus tiedottamiseen.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on meidän kaikkien tehtävä. Tässä tehtävässä on myös lähdetty aktivoimaan sekä kaupungin omaa organisaatiota ja vastuualueita sekä eri yhteisöjä kuten kaikki yhdistykset, Jokilatvan opisto, seurakunnat jne.

Sivistyspalvelut

Sivistyspalveluiden nettomenot ylittivät alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 718 880 €.

Menot ylittyivät 395 512 € ja tulot alittuivat 323 368 €.

Suurimmat ylitykset talousarvioon verrattuna olivat varhaiskasvatuksessa.

Lautakunnan huomioita:

- Arviointiohjelman mukaiset toimenpiteet ovat toteutuneet.
- Tarkastuslautakunta pitää erittäin myönteisenä sitä, että sivistystoimi on hakenut ja saanut useita eri hankerahoituksia.
- Subjektiiivinen päivähoito-oikeus on lisännyt päivähoidon tarvetta ja lakisääteiset maksujen muutokset ovat vähentäneet varhaiskasvatuksen tuloja.
- Jokilatvan Opiston kurssit ovat olleet vielä osin vajaatäytöllä. Jokilatvan Opiston opetussuunnitelma on otettu käyttöön 1.8.2023.

Kirjaston toiminta on monipuolistunut, esimerkiksi liikuntavälineiden lainauksella ja päivätansseilla.

Liikuntatoimi on tarjonnut monipuolista ja ansiokasta toimintaa mm. lasten uimakoulut.

Perusopetuksessa oppilasmäärä on vähentynyt edelliseen vuoteen verrattuna 43 oppilasta ja vuoteen 2021 verrattuna 129 oppilasta. Talousarvion toteutumisvertailussa olisi hyvä näkyä oppimäärien vuosittainen muutos havainnollistavana pylväsdiagrammina.

Tekniset palvelut

Talousarvioon verrattuna teknisten palvelujen menot alittuivat talousarvioon verrattuna n. 228 000 € ja tulot alittuivat n. 360 000 € eli nettoylitys oli n. 132 000 €.

Tunnuslukujen laskennassa käytetty vuoden 2021 asukaslukua 6 803. Vuoden 2023 lopussa asukasmäärä oli 6 556 eli 3,8 % pienempi. Tarkastuslautakunta esittää, että tunnuslukuja laskettaessa asukasmääränä käytettäisiin aina tuoreinta saatavilla olevaa tietoa.

Lautakunnan huomioita:

Teknisten palvelujen henkilöstössä on ollut voimakasta vaihtuvuutta mm. kiinteistöpäällikkö, metallimies ja työkonenekuljettaja sekä työnjohtaja.

Henkilöstövaihdoksien yhteydessä tulisi harkita tarkkaan viran/toimen tarpeellisuus ja tehdä tarvittavat muutokset toimenkuvuihin.

Pohteen kanssa solmittujen vuokrasopimusten vuokratulot eivät riitä kattamaan vuosittaisten kiinteistöjen poistoja.

Välöjan koulurakennuksen ylläpito aiheuttaa runsaan 100 000 euron vuosikulun. Kyseinen rakennus tulisi myydä tai purkaa mahdollisimman pian.

Hulevesikorjauksia on tehty mm. Roikolantielle.

Teknisissä palveluissa on kahden eri tuulivoimapuistohankkeen kaavan laadinta vireillä. Myös aurinkovoima- ja akkuvoimalahankkeita on vireillä.

Kaupungilla on monta kiinteistöä odottamassa purkua.

Lautakunta katsoo, että latuverkostoa voisi supistaa kustannusten vähentämiseksi.

Investoinnit

Haapajärven kaupungin investointien menot olivat 10,94 milj.€ (v. 2022 6,26 milj.€) eli kasvua investoinneissa oli n. 75 %. Investoinneista K.J. Ståhlbergin koulun ja terveyskeskuksen korvaavien tilojen rakentamisen osuus oli lähes 80 % (8,7 milj.€). Investoinnit ovat välttämättömiä, mutta ne tulevat rasittamaan tulevaisuudessa Haapajärven kaupungin heikkoa taloutta voimakkaasti kohoavien poistojen ja kasvavien korkomenojen takia.

Monitoimitalon salaoja/piharemontin toteutuminen (n. 335 000 €) oli erittäin tärkeä ja rakennukselle välttämätön kunnostustoimenpide.

Tiiton, Parkkilan ja Oksavan koulujen välttämättömiä korjauksia tehtiin n. 180 000 €:lla.

Haapajärvellä 17.6.2024

Unto Kananen
Puheenjohtaja

Kauko Nybacka
Varapuheenjohtaja

Marja Kantola
Jäsen

Hilkka Soranta
Jäsen

Manne Niskanen
Jäsen

Iiris Tilvis
Jäsen

18.6.2024

Alla oleva dokumentti on digitaalisesti allekirjoitettu. Allekirjoittajien ja dokumenttien tiedot

Dokumentti

Valmis arviointikertomus
vuodesta 2023.pdf

Tiedosto

b1216f18c52c0860cd73a7db6f22a9a6d8bd0492c38461cb1d37aee3fc8273dbb6e
25722d8fa03d491acc3e6419ae9e5294e9cccf0947e1b963f412e26f651b9

Tarkistesumma

Allekirjoittajat

Unto Kananen

Nimi

Tunnistautumistapa: sähköposti
Allekirjoitustapa: Suomi.fi

17.6.2024

Päivämäärä

Kauko Nybacka

Nimi

Tunnistautumistapa: sähköposti
Allekirjoitustapa: Suomi.fi

18.6.2024

Päivämäärä

Hilkka Soranta

Nimi

Tunnistautumistapa: sähköposti
Allekirjoitustapa: Suomi.fi

18.6.2024

Päivämäärä

Marja-Liisa Kantola

Nimi

Tunnistautumistapa: sähköposti
Allekirjoitustapa: Suomi.fi

18.6.2024

Päivämäärä

Iiris Tilvis

Nimi

Tunnistautumistapa: sähköposti
Allekirjoitustapa: Suomi.fi

18.6.2024

Päivämäärä

Manne Niskanen

Nimi

Tunnistautumistapa: sähköposti
Allekirjoitustapa: Suomi.fi

18.6.2024

Päivämäärä

Dokumenttien aitouden varmentaminen

Prosessin luontihetkellä kaikista allekirjoitukseen liitetyistä dokumenteista on laskettu tarkistesumma SHA-512 algoritmilla. Varmennuslinkki ohjaa sivulle jossa voitte selvittää onko hallussanne oleva dokumentti sama joka prosessiin on alun perin liitetty ja se jonka olette allekirjoittaneet.

<https://turva-haapajarvi.jict.fi/verify.cgi?link=gtGpWZ4OdLdKGRny42lhS8t8p1f9qfsmHmjZ10avRnpUU6NJJ>